

Подолян С. В.,
студентка 2-БЮ групи
КЗВО «Барський гуманітарно-педагогічний коледж
імені Михайла Грушевського»,
Науковий керівник: Юзько Т.М.
доктор філософії,
завідувач кафедри соціально-економічних дисциплін,
Місто Бар

ЗАГАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

У сучасних умовах, як ніколи актуальним постає розгляд проблематики працевлаштування молоді в Україні, адже проблема реалізації права молоді на працю в умовах глобалізації світової економіки є надзвичайно актуальною для української спільноти в цілому.

У сучасних умовах саме молоде покоління є найбільш вразливою та соціально незахищеною категорією населення. Ситуація на сьогодні складається таким чином, що ринок праці переповнений кадрами, через системну кризу в країні відбувається скорочення робочих місць, практично не створюються нові. Через відсутність достатнього практичного досвіду, правових та професійних знань, а часто і моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, реалізувати своє право на працю молодим громадянам на сьогодні стає все складніше [1].

Недосконалість трудового законодавства, узгодженість між загальними, спеціальними та локальними правовими нормами потребують перегляду та зміни задля посилення рівня соціального захисту молоді та подальшого їх професійного зростання. Ситуація, що склалася є наслідком недостатньо ефективного поєднання економічних реформ і державної політики зайнятості населення. Ситуація з питання працевлаштування молоді в нашому суспільстві є досить суперечливою, адже з одного боку, маємо справу із законодавчо закріпленими гарантіями та нормами, з іншого – в реальному житті ці норми не працюють [2, с. 207]. Тому дане

питання потребує ретельного розгляду, адже для країни, молодь – це населення, яке здатне продукувати прогрес та підіймати конкурентоспроможність країни.

Невірно обрана професія, відсутність практичного досвіду, невелика пропонована роботодавцями зарплата та бажання молодих людей швидко заробити грошей за кордоном, небажання роботодавців працевлаштувати молодь через додаткові законодавчі гарантії та пільги для цієї категорії працівників – це лише деякі з проблем, що стосуються легального працевлаштування молоді в Україні. Працевлаштування молоді на теперішній момент вважається однією з гострих соціально-економічних проблем, пов'язаних з тим, що ринок праці та ринок освітніх послуг, так само як і товарний ринок, розвиваються за законами попиту і пропозиції. В такій ситуації доцільним вважається виділення таких основних проблем щодо працевлаштування молоді, які наявні на сьогодні:

- відсутність державних гарантій щодо забезпечення молодих спеціалістів робочими місцями;
- невиконання вимог законодавства щодо укладання письмового трудового договору з неповнолітньою особою;
- не врахування тенденцій міграції молодих спеціалістів;
- не достатнє сприяння держави створенню «молодіжних центрів праці» та забезпечення їх ресурсами з метою їх продуктивного функціонування.

Основними нормативними актами, що регулюють працевлаштування молоді в Україні залишаються Закон України «Про основні засади молодіжної політики» [3], та Глава XIII Кодексу законів про працю. У вищезазначених актах, зокрема, приділяється увага оплаті праці молоді, їх обліку, медичним оглядам тощо. Відповідно до статті 22 зазначеного Закону, визначено особливі гарантії молоді у сфері зайнятості та підприємництва:

- держава забезпечує працездатній молоді надання першого робочого місця на строк не менше 2 років після закінчення або припинення навчання в закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення із строкової військової або альтернативної (невійськової) служби. Дворічний строк першого робочого місця обчислюється з урахуванням часу роботи

молодої особи до призову на строкову військову або альтернативну (невійськову) службу;

– держава гарантує надання роботи за фахом на період не менше 3 років молодим спеціалістам – випускникам закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти державної та комунальної форм власності, потреба в яких була визначена державним замовленням [3, ст. 22].

Положення про надання першого робочого місця молоді містяться також у статті 197 КЗПП [4]. Так, працездатній молоді – громадянам України віком від 15 до 28 років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійних навчально-виховних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, військової служби за призовом осіб офіцерського складу або альтернативної (невійськової) служби надається перше робоче місце на строк не менше 2 років. Молодим спеціалістам – випускникам державних навчальних закладів, потреба в яких раніше була заявлена підприємствами, установами, організаціями, надається робота за фахом на період не менше 3 років.

Однак, на жаль, в українському законодавстві ще не закріплений ефективний механізм залучення молоді до праці. Низький рівень інформування школярів, абітурієнтів, студентів та випускників про стан і динаміку ринку праці та попит на конкретні спеціальності теж відіграв свою роль і став одним із факторів безробіття серед молоді.

На думку науковців, варто розглянути поняття працевлаштування, як у широкому, так і у вузькому розумінні. У широкому розумінні – це процес будь-якого влаштування на роботу, у тому числі й самостійного, і за допомогою служби зайнятості. У вузькому розумінні – це діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, суб'єктів підприємницької діяльності, яка спрямована на підшукування роботи особам, що її шукають, включаючи і процес професійної підготовки та перенавчання [5]. На практиці же бачимо зовсім іншу ситуацію, яка пронизана певною кількістю проблем щодо

реалізації прав молоді на працю, а саме: законодавством не передбачена відповідальність за можливість відсутності робочих місць на підприємстві, на яке направляється молодий спеціаліст; відсутність гарантій щодо осіб, які навчаються; колізії між законами та підзаконними нормативно-правовими актами щодо правового регулювання працевлаштування молоді; відсутність юридичного закріплення відповідальності роботодавця перед молодим працівником, та ін.

За особливостями правового статусу суб'єкта, який безпосередньо займається працевлаштуванням, виділено такі види правовідносин щодо працевлаштування: працевлаштування за участю недержавних центрів зайнятості; працевлаштування за участю навчальних закладів; самостійне працевлаштування та ін. [6, с. 5]. Ще в додаток на сьогоднішній день однією з причин молодіжного безробіття є той факт, що молода особа не має досвіду роботи, а лише теоретичну базу, тому роботодавці надають перевагу працівникам з досвідом роботи. На даний момент ситуація складається таким чином, що більша частина випускників вищих закладів освіти та інших навчальних закладів змушені самостійно шукати місце роботи.

Таким чином, підсумувавши викладений матеріал можна зробити висновок, що у сучасних умовах в Україні відсутня цілісна концептуальна модель працевлаштування випускників вищих закладів освіти з умов ринкових відносин. Вимагає змін і сама система підготовки молодих спеціалістів у вищих навчальних закладах з урахуванням вимог ринку сучасності, а не звичному принципу за старою схемою. На даний момент актуальними постають принципи змінюваності умов середовища та адаптивності суб'єктів і даному середовищі. Країна повинна проводити виважену політику у даній галузі, що дасть змогу в подальшому чітко вивчати потреби такого специфічного ринку, як ринок працевлаштування в Україні.

Список використаних джерел:

1. Федорук О.Ю. Працевлаштування молоді: правові аспекти та їх реалізація на практиці. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право»*. 2013. № 2(8). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13foyrnp.pdf>.

2. Ярошенко О.М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді. Вісник Академії правових наук України. 2004. № 4 (39). С. 205-213.
3. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27.04.2021 № 1414-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2021, № 28, ст. 233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
5. Валентин Крохмальний Працевлаштування молоді у сучасному суспільстві (організаційно-правові аспекти). URL: <https://www.businesslaw.org.ua/pracevlashtuvannia-molodi/>.
6. Щотова Ю.М. Правове регулювання працевлаштування молоді в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступення канд. юрид. наук: спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». Х., 2018. 19 с.